

τούτου) ἑκάστος τῶν τεσσάρων οὐρανοσκόπων εἶδε κατὰ πᾶσιν ὥραν.

Ἀπὸ μεσονυκτίου μέχρι τῆς 4 ὥρας 80 ἀστέρας διάττοντας

ἀπὸ τῆς 1	μέχρι τῆς 2	»	700
ἀπὸ τῆς 2	»	3	» 1000
ἀπὸ τῆς 3	»	4	» 900
ἀπὸ τῆς 4	»	5	» 350
ἀπὸ τῆς 5	»	6	» 100

Ἐκάστος ἄρα τῶν 4 παρατηρητῶν εἶδεν ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου μέχρι τῆς 6 πρωῒνης ὥρας διάττοντας ἀστέρας πλείονας τῶν 3,000· ὥστε ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν διαζάντων κατὰ τὴν προχθεσινὴν νύκτα φθάνει τὰς 10,000 ἕως 12,000.

Ἀλλὰ τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ ὑπολογισμοῦ τούτου εἶναι κατὰ πολὺ ἕλκυσσον τοῦ τῶν ἀναφανέντων τῶ 1799 καὶ 1833· διότι οἱ τῶ 1833 ἐπὶ 9 ὥρας ἀναφανέντες ὑπελογίσθησαν, ὅτι ἦσαν σχεδὸν ἐν τέτταρτον ἑκατομμυρίου (240,000). "Ὅθεν δύναται τις ἐκ τούτου νὰ εἰκάσῃ, ὅτι τῶ 1867 θέλει ἀναφανῇ ὁ μέγιστος τῆς πληθὸς ὅρος.

Τῶν πυρίνων δὲ σφαιρῶν ἢ βολίδων ἦσαν τινὲς φωτεινότεραι καὶ λαμπρόταται. Μία δ' αὐτῶν κατεφώτισε καὶ γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ κατέλειπεν ὀπισθεν ἑκατῆς κόμην φωτεινὴν, χρώματος ἐρυθροκιτρίνου, ἥτις ἐπὶ ὥραν ὅλην ἔμενεν ὁρατὴ τῶ ψιλῶ ὀφθαλμῷ, ὡς παράδοξόν τι σχῆμα νεφέλης.

Εὐκταῖον εἶναι ὅσοι εἴτε ἐν Ἀθήναις εἴτε ἐκτὸς Ἀθηνῶν παρετήρησαν ἀκριβῶς τὸ φαινόμενον, μάλιστα δὲ ὅσοι ἐμέτρησαν ὠριαίως ἀστέρας ἐκ τῶν προχθὲς διαζάντων, νὰ γνωστοποιήσωσι τὰς παρατηρήσεις τῶν εἴτε ἀπ' εὐθείας πρὸς ἐμὲ, εἴτε διὰ τινος τῶν ἐφημερίδων, ὅπως προσδοποιήθῃ ἡ περὶ τῶν θυμασίων τούτων τοῦ οὐρανοῦ φαινομένων γνῶσις.

Ἐν Ἀθήναις 3 Νοεμβρίου 1866.

Ὁ διαμνηστὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀστεροσκοπεῖου
Ι. Φ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΣΜΙΤ.

(Ἐκ τῆς Παλιγγενεσίας).

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΑΣ.

(Συνέχ. Ἰδ. φυλλ. 360—399.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Σχέσεις τῶν μυστῶρων καὶ τῶν ἐργατῶν
πρὸς τοὺς μαθητάς.

Ὡς πρέπει νὰ μεταχειρίζονται τοὺς μαθητάς. — Φροντίς πρὸς

διορθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν. — Σίδῃς πρὸς τὴν ἀ-
θωότητα αὐτῶν. — Ἰδιαιτεραί ὑποχρεώσεις τοῦ μάλιστα
πρὸς τοὺς μαθητάς.

Πῶς πρέπει νὰ μεταχειρίζονται τοὺς μαθητάς.

Ἐξετάσαντες τὰ περὶ τῶν μαθητῶν, τῶν ἐργα-
τῶν καὶ τῶν μυστῶρων ἢ ἐργαστηριαρχῶν, ἃς ἀνα-
ζητήσωμεν καὶ τὰς μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων τά-
ξεων σχέσεις καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλας καθήκοντα.

Καὶ πρῶτον ἃς ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν δικαιωμά-
των τῶν μαθητῶν, διότι περὶ τῶν ὑποχρεώσεων
αὐτῶν ἐγένετο ἤδη λόγος.

Αἱ μεταξὺ τούτων καὶ τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν μυσ-
τῶρων σχέσεις εἰσὶν ἐνίοτε ἄστοιχοι, καθόσον καὶ
οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι φέρονται μετὰ τραχύτητος πρὸς
τὰ παιδιὰ, ἢ καὶ ποιοῦσι κακὴν χρῆσιν τῆς ἐπ' αὐ-
τῶν ἐξουσίας. Ναὶ μὲν ἡ κατάχρησις δὲν εἶναι συνή-
θως μεγάλη· ἀλλὰ ποτὲ δὲν πρέπει νὰ παρεκτρέ-
πεται κατὰ τοῦτο ὁ ἀνώτερος, οὔτε κατὰ τὰ ἐλά-
χιστα, οὔτε καὶ πρὸς ἀστεϊσμόν.

Ἐνίοτε παρδειγμaktὸς χάριν ὁ ἀνώτερος λέγει
πρὸς τὸν μαθητὴν ἐργαζόμενον λέξεις ἀτάπου, ἢ
λησμονεῖ ἐπιτήδες εἰς μακρυομένον μέρος ἐργα-
λείαν ὅπως στείλῃ τὸ παιδίον ἵνα φέρῃ αὐτό. Καὶ
ὁμαλογῶ μὲν ὅτι ἡ ἐκ τούτου ζημία δὲν εἶναι με-
γάλη· ἀλλὰ πρὸς τί αἱ τοιαῦται ἀστείότητες;

Ἐξ ἐναντίας ὁ ἀνώτερος ἀνάγκη πᾶσα νὰ φέρε-
ται πρὸς τὸν μαθητὴν μετὰ γλυκύτητος καὶ εὐγε-
νείας· δὲν πρέπει ἐπὶ προφάσει ὅτι θὰ διορθώσῃ τὸν
χαρακτῆρα τοῦ παιδίου, νὰ βασανίζῃ αὐτὸ εἰς μά-
την· διότι κατὰ τὸν τρόπον τούτον δὲν διορθοῦται
ἀλλὰ στρεβλοῦται ὁ χαρακτήρ. « Καὶ τί μοι μέ-
λει; » λέγουσιν οἱ ἄποτροπαιοὶ ἢ ἀπάντησις καὶ
μοχθηρὸν τὸ αἶσθημα! Πάντες, καὶ μάλιστα οἱ ἔ-
χοντες ἐπὶ τῶν παιδίων ἐξουσίαν πρέπει νὰ φροντί-
ζωσι δι' αὐτά. Ἄλλοι πάλιν λέγουσι· « Καὶ ἐμὲ, ὅταν
ἦμην μαθητὴς, δὲν μὲ μεταχειρίσθησαν καλλιώτερον,
καὶ ὁμῶς δὲν εἰμαι ἄχρηστος. » Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχει-
ρημα τοῦτο κάκιστον, διότι ἂν οἱ ἀνώτεροι μεταχει-
ρίζοντο αὐτὸν μαθητὴν ὄντα κάλλιον, καὶ χρηστότε-
ρος θὰ ἦτο σήμερον, καὶ πρὸς τοὺς κατωτέρους θὰ ἐ-
φέρετο φιλανθρωπότερον. Πλὴν τούτου δὲν εἶναι ὀρ-
θόν, διότι ἄλλοι μεταχειρίσθησαν αὐτὸν κακῶς, νὰ
μιμῇται τὸ παράδειγμα ἐκείνων, σήμερον μάλιστα
ὅτε τὰ ἦθη ἐγένοντο γλυκύτερα. Ἐξ ἐναντίας πρέπει
νὰ ἐνθυμηταὶ πόσον ἡγανάκτει ὅτε ἐφέροντο ἀδίκως
πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀναπολῶν τὰ θάκρυα ὅσα ἔχυσεν
κατ' ἰδίαν, νὰ μὴ γίνεταί ὡς ἐκεῖνος τραχὺς καὶ
ἄδικος.

Φρόντιζε πρὸς τούτοις, φίλε χειρῶναξ, νὰ μὴ πει-
ράζωσιν ἀλλήλους οἱ μαθηταί, μήτε νὰ περιγελοῦν
ἐκεῖνον ἐξ αὐτῶν, ὅστις τυχὸν ἢ εἶναι ἀσθενὴς τὸν
νοῦν ἢ ἔχει φυσικὸν τι ἐλάττωμα. Οἱ χλευασμοί,

αἱ ὕβρεις, ἡ κακὴ μεταχείρισις ταραττοῦσι τὰ φύσαι δειλὰ παιδία καὶ ἀποκτηνοῦσιν ἐπὶ τέλους αὐτά. Ἐάν γίνωσι διεστραμμένα τίς πταίει, εἰμὴ οἱ ἀτόπως πολιτευθέντες πρὸς αὐτά; Ἀνάσαι καὶ νὰ ἐλέγξης καὶ νὰ νοθεύῃς αὐτὰ μετὰ προχότητος, καὶ νὰ κατορθώσης νὰ σὲ σέδωνται οὐχὶ δὲ καὶ νὰ σὲ φοβῶνται· διότι ὁ φόβος καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἢ ἡλίθιον ἢ ὑποκριτὴν.

Ἐντόπωσον καλῶς εἰς τὸν νοῦν σου, φίλε χειρῶναξ, ὅ,τι σοὶ λέγω· καὶ ὡς ἐργάτης καὶ ὡς μῆστορ ἔσο γλυκὺς πρὸς τὰ παιδία, καὶ μάλιστα ἀγαθὸς καὶ συμπαθὴς. Ἐνίσχυε καὶ ὑπερασπίζου αὐτά. ἔσο πρὸς αὐτὰ σήμερον μὲν ἀδελφός, αὔριον δὲ πατήρ. Μία μόνη λέξις γλυκεῖα, ἐν μειδίαμα, ἐν βλέμμα ἱλαρὸν, ἐν μικρὸν δῶρον ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ αὐτὰ προθυμότατα. Καὶ τότε ἂν εἴπῃς πρὸς αὐτὰ νὰ βαδίσωσι, τρέχουσι, καὶ ἂν νὰ τρέξωσι, πετῶσι.

*Φροντίς πρὸς διόρθωσιν τῶν
ἐλαττωμάτων αὐτῶν.*

Καὶ ταῦτα λέγων δὲν ἐννοῶ νὰ παραβλέπωνται τὰ ἐλαττώματα τῶν παιδῶν· ἐξ ἐναντίας ἀνάγκη νὰ καταπολεμῶνται, διότι ἄλλως γίνονται πονηρίαί. Ζητῶ ἀγάπην πρὸς αὐτά, διότι ὁ ἀγαπῶν τὰ παιδία φροντίζει καὶ νὰ διορθῇ τὰς ἐλλείψεις αὐτῶν. Μὴ συγχώρει ποτὲ μηδὲ τὸ ἐλάχιστον ψεῦδος, μηδὲ γέλα διὰ τὰς πανουργίας αὐτῶν, ἔστωσαν καὶ ἀθώοταται· διότι αἱ κακαὶ ἔξεις, ἐπαναλαμβανόμεναι καὶ συγχωρούμεναι γίνονται φύσις.

Οἱ μῆστορες ἢ ἐργαστηριάρχαι ἔχουσι πρὸς τοῦτοις χρέος ν' ἀπαγορεύωσι πρὸς τοὺς μαθητὰς τὸ καπνίζειν, διότι ἡ κακὴ αὐτὴ ἔξις καὶ τὸν στόμαχον βλάπτει, καὶ πρὸς τὸ ἔτι ἄμορφον στῆθος τῶν παιδίων γίνεται ὀλεθρία. Τὸ κατ' ἐμὲ, φρίκη μὲ κατέλαβεν ὁσάκις ἔτυχε νὰ ἴδω δώδεκα ἢ δεκατεσσάρων ἐτῶν παιδία, ἔχοντα πέντε μόνον λεπτά, καὶ εἰσερχόμενα εἰς καπηλεῖον ἵνα πῖωσι βράχιον! Ἐκάστη σταγὼν τοῦ φθοροποιοῦ τούτου ποτοῦ, κατασταλάζουσα εἰς τὸν παιδικὸν στόμαχον, ἀφαιρεῖ μίαν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ζωῆς.

Τὸ παιδίον ἐρχεται εἰς τὸν κόσμον ὡς ξένος εἰς χώραν ἄγνωστον, ὅστις ἂν δὲν μάθῃ παρ' ἄλλου τὴν εὐθείαν ὁδὸν ἀποπλανᾶται, ἢ καὶ κινδυνεύει ν' ἀπολεσθῇ ἂν δὲν δείξῃ τις αὐτῷ τὰς λίμνας καὶ τοὺς κρημνοὺς. Οἱ γινώσκοντες ἄρα τὸν τόπον χρέος ἔχουσι νὰ χρησιμεύωσιν αὐτῷ ἀντὶ ὁδηγοῦ.

Σέβας πρὸς τὴν ἀθωότητα αὐτῶν.

Πρόσεχε πρὸ πάντων μὴ προσβληθῇ ἡ ἀθωότης τῆς νεαρᾶς ἡλικίας. Διὰ τοῦτο φρόντιζε μὴ μολύνωσι τὰς ἀκοὰς τῶν παιδίων λόγοι ἀπρεπεῖς, ἢ μὴ ἐξαφθῇ προῶπως ἡ φαντασία αὐτῶν διὰ τῆς γνώ-

σεως πραγμάτων, ἅτινα πρέπει ν' ἀγνοῶσιν. Οἱ ἄνδρες καὶ οἱ νέοι ἐπιδίδονται εἰς ὁμιλίαις ἀκαίρους καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβλαβεῖς εἰς τὰ παιδία, τῶν ὁποίων ἡ περιέργεια γίνεται ἐνθερμότερα ὁσάκις πρόκειται περὶ πραγμάτων ἅτινα δὲν πρέπει ν' ἀκούσωσι. Καὶ σὺ ὁ ἴδιος ἔχε τὸν νοῦν σου μήποτε εἴπῃς ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄτοπα. Τὰ ἤθη τῶν νέων ἔστωσαν πρὸς σὲ ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ.

*Ἰδιαιτεραί ὑποχρεώσεις τοῦ μῆστορος
πρὸς τοὺς μαθητὰς.*

Εἶδομεν ἐν γένει ὅποιον τὸ πρὸς τοὺς μαθητὰς καθήκον τῶν ἐχόντων σχέσεις μετ' αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ μῆστορ ἢ ὁ ἐργαστηριάρχης ἔχει καὶ ἄλλα τινὰ ἰδιαιτερά, τῶν ὁποίων ἡ ἐκπλήρωσις εἶναι ἀναπόφευκτος.

Ἐν πρώτοις χρέος ἔχει νὰ φροντίζῃ ὅπως ἐκπληροῖ τὸ παιδίον τὰ ὀρησκευτικὰ καθήκοντα, δὲν ἐννοῶ ν' ἀφίνη αὐτὸ ἐλεύθερον κατὰ τοῦτο, διότι κατὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν, καθ' ἣν ὁ νοῦς δὲν ἀπέκτησεν ἔτι ἱκανὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς θελήσεως, τὸ παιδίον ἔχει ἀνάγκην χειραγωγίας· ἐξ ἐναντίας πρέπει νὰ διδάσκῃ αὐτὸ νὰ παρίσταται εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν, καὶ ν' ἀκούῃ αὐτὴν μετὰ συστολῆς καὶ κατανύξεως.

Χρέος δεύτερον ἔχει ὁ μῆστορ ἢ ἐργαστηριάρχης νὰ τρέφῃ καὶ νὰ περιποιῇται καλῶς τὸ παιδίον. Ὁδηγίας ἰδιαιτέρας ὡς πρὸς ταῦτα κρίνω περιττὸν νὰ δώσω πρὸς αὐτὸν, διότι ἀρκετὸν νὰ εἴπω ὅτι πρέπει νὰ μεταχειρίζεται τὸ παιδίον ὡς ἴδιον αὐτοῦ υἱόν. Πιθανὸν νὰ ἔχῃ καὶ υἱὸν τῆς αὐτῆς ἡλικίας, πρὸς τὸν ὅποιον κατὰ φυσικὸν λόγον αἰσθάνεται προτίμησιν· τὸν φυσικὸν δὲ αὐτὸν λόγον ἐννοῶν ὁ μαθητὴς δὲν δυσανασχετᾷ. Ἀνάγκη ὅμως ἡ προτίμησις αὐτὴ νὰ μὴ σὲ καθιστᾷ ἄδικον. Ἐξωτερικῶς ἔσο καὶ πρὸς τοὺς δύο ὁ αὐτός· καὶ εἴποτε συμβῇ ἔρις μεταξὺ τῶν δύο, ἡ φωνὴ τῆς καρδίας σου ἄς μὴ σὲ παρασύρῃ· ἔσο μάλιστα αὐστηρότερος πρὸς ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον ἀγαπᾷς πλεονέκτερον.

Ἐπὶ τέλους ἔμπναι διὰ τοῦ παραδείγματος σου τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς πρὸς τὸ παιδίον. Ὁ τίμιος ἄνθρωπος οὐδέποτε ψεύδεται, οὔτε ἀπατᾷ οὐδὲ χάριν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ συμφέροντος. Ἀνάγκη ἄρα νὰ διδάξῃς τὸν μαθητὴν σου νὰ μὴ ἀπατᾷ μήτε νὰ ψεύδεται δι' ὅποιονδήποτε λόγον. Ἄν δὲν πράξῃς τοῦτο ἀντὶ προστάτου γίνεσαι διαφθορεὺς τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας τοῦ μαθητοῦ.

(Ἔπεται συνέχεια.)